

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokumenti

A6-0393/2008

14.10.2008

ZIŅOJUMS

par patērētāju aizsardzību: patērētāju izglītošanas un informētības uzlabošana kredīta un finanšu jomā
(2007/2288(INI))

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja

Referente: *Iliana Malinova Iotova*

Ziņojumu sagatavoja(*):
Jean Paul Gauzès, Ekonomikas un monetārā komiteja

(*) **Komiteju iesaistīšanas procedūra — Reglamenta 47. pants**

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS **Error! Bookmark not defined.**

PASKAIDROJUMS.....**Error! Bookmark not defined.**

EKONOMIKAS UN MONETĀRĀS KOMITEJAS ATZINUMS **Error! Bookmark not defined.**

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS .....**Error! Bookmark not defined.**

(*) Komiteju iesaistīšanas procedūra — Reglamenta 47. pants

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par patērētāju aizsardzību: patērētāju izglītošanas un informētības uzlabošana kredīta un finanšu jomā (2007/2288(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas 2007. gada 18. decembra paziņojumu par finanšu izglītību (COM(2007)0808),
  - ņemot vērā Komisijas Zaļo grāmatu par finanšu pakalpojumu mazumtirdzniecību vienotajā tirgū (COM(2007)0226),
  - ņemot vērā Parlamenta nostāju 2008. gada 16. janvāra otrajā lasījumā par Padomes kopējo nostāju, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par patēriņa kredītlīgumiem, ar kuru atceļ Padomes Direktīvu 87/102/EEK¹,
  - ņemot vērā Parlamenta 2007. gada 11. jūlija rezolūciju par finanšu pakalpojumu politiku laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam — Baltā grāmata²,
  - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
  - ņemot vērā Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas ziņojumu un Ekonomikas un monetārās komitejas atzinumu (A6-0393/2008),
- A. tā kā, no vienas puses, finanšu tirgi strauji attīstās, ir kļuvuši ļoti dinamiski un aizvien sarežģītāki un, no otras puses, sabiedrības pārmaiņas un pārmaiņas dzīvesveidā rada vajadzību pēc privāto finanšu drošas pārvaldības un vajadzību regulāri pielāgot privātās finanses, lai saskaņotu ar jauniem darba un ģimenes apstākļiem;
- B. tā kā patērētāju finasiālās lietpratības pilnveidošanai jābūt politikas veidotāju prioritātei gan dalībvalstīs, gan Eiropas līmenī, lai tas nāktu par labu ne tikai privātpersonām, bet arī sabiedrībai un ekonomikai, piemēram, samazinot problemātisko parādu līmeni, palielinot noguldījumus, paaugstinot konkurētspēju, piemēroti izmantojot apdrošināšanas produktus un pietiekami nodrošinot aiziešanu pensijā;
- C. tā kā pētījumi atklāj, ka patērētājiem ir tendence pārvērtēt savas zināšanas par finanšu pakalpojumiem un viņus vajag informēt par to, ka viņi nav tik finansiāli zinoši, kā viņi uzskata, kā arī par tā sekām;
- D. tā kā kvalitatīvas finanšu izglītības programmas, kurām ir konkrēts mērķis un, ja nepieciešams, kuras ir pēc iespējas personalizētas, var palīdzēt pilnveidot izpratni par finanšu jomu, ļaujot patērētājiem izdarīt apzinātu izvēli un tādējādi efektīvi funkcionēt finanšu tirgiem;

---

¹ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0011.

² OV 175 E, 10.7.2008., 392. lpp.

- E. tā kā pārrobežu finanšu pakalpojumu nozīme pastāvīgi pieaug un Komisijai jāīsteno iniciatīvas ES līmenī pārrobežu un, ja nepieciešams, salīdzināmas informācijas par finanšu izglītību veicināšanai;
- F. tā kā īpaša uzmanība jāpievērš neaizsargāto patērētāju, kā arī to jauno patērētāju izglītības vajadzībām, kuriem jāpieņem lēmumi, kas ietekmē ekonomiskās izredzes visam viņu mūžam,
- G. tā kā pētījums ir parādījis, ka tiem, kas ir mācījušies personisko finanšu pamataspektus ļoti agrā vecumā, ir lielāka lietpratība finanšu jomā; tā kā finanšu izglītība ir cieši saistīta ar pamatiemaņu (matemātikas un lasīšanas) mācīšanu,
1. atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas patērētāju finanšu izglītības jomā, jo īpaši finanšu izglītības ekspertu grupas neseno izveidošanu un tās nodomu publiskot ES finanšu izglītības programmu un pētījumu tiešsaistes datu bāzi; uzskata, ka precīzi jānosaka finanšu izglītības ekspertu grupas atbildība un pilnvaras; ierosina, lai šai grupai lūdz īpaši pārbaudīt Eiropas Savienības finanšu izglītības un pārrobežu finanšu pakalpojumu pievienoto vērtību un vislabāko praksi;
  2. uzsver, ka finanšu un kredīta jautājumos patērētājus izglīto un viņu izpratni veicina, lai uzlabotu viņu izpratni par ekonomikas un finanšu lietām, lai viņi saprastu ekonomiska rakstura saistības un izvairītos no nevajadzīga riska, pārmērīgām kredītsaistībām un finansiālas atstumtības; uzskata, ka apmācība un informēšana ļautu patērētājiem izveidot neatkarīgu, uz pašu spriedumu balstītu pieeju attiecībā uz viņiem piedāvātajiem finanšu produktiem vai tiem, kurus viņi domā izmantot;
  3. atzīmē, ka augsta riska hipotekāro kredītu krīze parāda ne tikai to, ka bīstama ir kredīta ņēmējiem nepiemērota informācija, bet arī to, ka trūkst izpratnes un zināšanu par šādu informāciju un rezultātā patērētāji pietiekami neapzinās riskus, ko rada maksātnespēja un pārmērīgas kredītsaistības;
  4. uzsver, ka izglītoti patērētāji ar lielākām iespējām sekmē konkurenci, kvalitāti un jauninājumus banku un finanšu pakalpojumu nozarē, kā arī atgādina, ka izglītoti un pārliecināti investori var nodrošināt papildu likviditāti finanšu tirgos investīcijām un izaugsmei;
  5. uzsver, cik svarīgi ir dalībvalstīs noteikt izglītības līmeni finanšu jomā, vienoties par pievienoto vērtību, ko var sniegt ES, kā arī noteikt izglītības vajadzības konkrētām sabiedrības mērķgrupām saskaņā ar vecuma, ienākumu un izglītības līmeņa kritēriju kombināciju;
  6. atzīst privātās iniciatīvas, finanšu pakalpojumu industrijas un patērētāju organizāciju lomu gan Kopienas, gan valstu līmenī, nosakot konkrētās mērķgrupu vajadzības pēc finanšu izglītības, norādot vājās vietas un trūkumus pastāvošajās izglītības sistēmās un finanšu informācijas sniegšanā patērētājiem, tostarp, izmantojot interneta instrumentus, plašsaziņas līdzekļus, izglītošanas kampaņas utt. saistībā ar finanšu plānošanu;
  7. uzskata, ka finanšu izglītības programmas ir visefektīvākās, ja tās pielāgotas konkrētu mērķgrupu vajadzībām un, ja nepieciešams, personalizētas; turklāt uzskata, ka visām

finanšu izglītības programmām ir jāveicina apzināta un reālistiska attieksme pret katra cilvēka finansiālajām iespējām; jāpievērš uzmanība tādu programmu izstrādei, kas uzlabo pieaugušo finansiālās spējas;

8. aicina Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm ES līmenī izstrādāt izglītības programmas personisko finanšu jomā, kas pamatotos uz kopējiem noteikumiem un principiem, kurus var pielāgot visu dalībvalstu vajadzībām un piemērot visās dalībvalstīs, nosakot kritērijus un apmainoties ar vislabāko praksi;
9. uzsver, ka finanšu izglītība var papildināt, bet nevar aizvietot spēcīgus patērētāju aizsardzības noteikumus finanšu pakalpojumu tiesību aktos un finanšu iestāžu regulēšanu un stingru pārraudzību;
10. atzīst privātā sektora un jo īpaši finanšu iestāžu svarīgo lomu, nodrošinot patērētājus ar informāciju par finanšu pakalpojumiem; tomēr uzsver, ka finanšu izglītība ir jāpiedāvā godīgā, objektīvā un pārredzamā veidā, lai kalpotu patērētāju interesēm, un ka tā skaidri jānošķir no komerciālām konsultācijām vai reklāmas; lai sasniegtu šo mērķi, mudina finanšu iestādes izstrādāt rīcības kodeksus savam personālam;
11. atzīst, ka jāpanāk precīzs līdzsvars starp patērētāju nodrošināšanu ar zināšanām, kas viņiem vajadzīgas, lai pieņemtu apzinātus finanšu lēmumus, un patērētāja pārslogošanu ar informāciju; atbalsta to, ka kvalitāte ir svarīgāka par kvantitāti, piemēram, kvalitatīva, pieejama, konkrēta, viegli saprotama informācija, ar kuru mēģināts pastiprināt patērētāja spēju izdarīt apzinātu un atbildīgu izvēli;
12. uzskata, ka ir nepieciešama efektīva, skaidra un saprotama informācija, īpaši finanšu produktu reklāmās, un ka finanšu iestādēm jāsniedz pietiekama informācija pirms līgumu noslēgšanas un strikti jāpiemēro noteikumi, ko paredz Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīva 2004/39/EK par finanšu instrumentu tirgiem (*Mifid*)¹ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīva 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem²; aicina Komisiju saskaņoti izstrādāt īpašus tiesību aktu priekšlikumus saskaņotai patērētāju informēšanas un aizsardzības sistēmai, jo īpaši attiecībā uz hipotekārajiem kredītiem (piemēram, saskaņotu, vienkāršu un salīdzināmu standartizētu Eiropas informācijas lapu, kurā iekļauti vispārēji norādījumi par maksājamo gada procentu likmi u.c.);
13. iesaka finanšu izglītības programmās lielāku uzmanību veltīt dzīves plānošanas aspektiem, piemēram, pamata noguldījumiem, parādsaistībām, apdrošināšanu un pensijām;
14. aicina Komisiju turpināt centienus veicināt dialogu starp ieinteresētajām pusēm;
15. iesaka palielināt 17. 02. 02. budžeta pozīciju, lai finansētu ES līmeņa darbības, kuru mērķis ir uzlabot patērētāju izglītošanu finanšu jautājumos un viņu izpratni par finanšu lietām; prasa Komisijai veicināt izpratni ES līmenī, atbalstot konferenču un semināru rīkošanu valstu un reģionālajā mērogā, izpratnes veicināšanas kampaņas plašsaziņas

---

¹ OV L 145, 30.04.2004., 1. lpp.

² OV L 133, 22.05.2008., 66. lpp.

līdzekļos, kā arī izglītības pārrobežu programmas, jo īpaši mazumtirzniecības finanšu pakalpojumu jomā un mājsaimniecību kredītu un parādsaistību pārvaldībā;

16. aicina Komisiju turpināt attīstīt un uzlabot *Dolceta* tiešsaistes instrumentu un nodrošināt šo pakalpojumu visās oficiālajās valodās; ierosina Komisijai iekļaut *Dolceta* tīmekļa vietnē saiti uz tiešsaistes datu bāzi, ko tā plāno izveidot par pašreizējām reģionālajām un valsts finanšu izglītības sistēmām; ierosina *Dolceta* tīmekļa vietnē pēc valstu sadalījuma principa iekļaut saites uz tādu valsts un privātu struktūru tīmekļa vietnēm, kuras darbojas finanšu izglītības jomā;
17. aicina Komisijai Patēriņa tirgus attīstības pārskatā iekļaut finanšu izglītības pieejamības un kvalitātes rādītājus;
18. aicina Komisiju rīkot informatīvās kampaņas, lai palielinātu patērētāju informētību par viņu tiesībām saskaņā ar ES tiesību aktiem finanšu pakalpojumu sniegšanas jomā;
19. uzsver, ka dalībvalstīm ar Komisijas atbalstu un sadarbībā ar dažādām dalībvalstu sociālām un iedzīvotāju grupām, jāveic regulāri pētījumi par sabiedrības pašreizējo izpratnes līmeni finanšu jomā, lai noteiktu prioritārās darbības jomas, un tādējādi nodrošinātu finanšu izglītības programmu piemērotu, tūlītēju un efektīvu īstenošanu, kas palīdzētu sabiedrībai;
20. mudina dalībvalstis finanšu izglītību iekļaut pamatskolas un vidusskolas vispārējā mācību programmā, ko izstrādājušas kompetentās iestādes un ar ko paredzēts attīstīt ikdienas dzīvē vajadzīgās iemaņas, un organizēt sistemātisku skolotāju apmācību šajā jautājumā;
21. uzsver, ka nepieciešams pēc pastāvīgs abu pušu izglītības process divos virzienos, proti, izglītības finanšu konsultantiem un patērētājiem, lai nodrošinātu precīzas informācijas sniegšanu par visjaunākajām izmaiņām finanšu pakalpojumu nozarē;
22. uzskata, ka pietiekami netiek izmantoti dažādu izglītības organizāciju sinerģijas efekti; tāpēc aicina dalībvalstis izveidot finanšu izglītības tīklu, kurā piedalās gan sabiedriskais, gan privātais sektors, un veicināt sadarbību un dialogu starp visām iesaistītajām pusēm;
23. mudina dalībvalstis īpašu uzmanību pievērst izglītības vajadzībām, kādas ir pensionāriem un darba ņēmējiem profesionālās karjeras beigu posmā, kuriem var draudēt finansiāla atstumtība, kā arī jauniem cilvēkiem, kuri uzsāk profesionālo karjeru, un kuriem ir grūti noteikt, kā pareizi izmantot savus jaunus ienākumus;
24. aicina dalībvalstis izveidot ekonomikas un finanšu pakalpojumu apmācību programmas sociālajiem darbiniekiem, jo viņi sazinās ar personām, kas ir uz nabadzības robežas vai iestigušas pārmērīgos parādos;
25. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām.

PASKAIDROJUMS

I. Finanšu izglītības svarīgums

Finanšu izglītība ir viens no galvenajiem darba kārtības punktiem gan ASV, gan ES. Iemesls tam ir divējāds. Pirmkārt, patērētāji saskaras ar preču un pakalpojumu pastāvīgi pieaugošu pieejamību un sarežģītību. Otrkārt, patērētāju informēšana un konsultēšana nespēj turēties līdzī finanšu produktu sarežģītības līmenim. Šis stāvoklis palielina patērētāju neaizsargātību attiecībā uz finanšu jautājumiem.

Patērētājiem vajadzīgas pamatiemaņas, kas palīdzēs viņiem izvēlēties un pilnībā izprast informāciju un ierosinājumus. Ja plaša informācijā un finanšu pieredzē starp finanšu starpniekiem un patērētājiem tiek samazināta, tas samazinātu pārmērīgas parādos iekļūšanas, saistību neizpildīšanas vai bankrota risku. Tas radītu arī lielāku konkurenci starp aizdevējiem un tādējādi palielinātu vispārējo tirgus efektivitāti, jo labāk informēti patērētāji var atšķirt dažādus finanšu priekšlikumus un izvēlēties savām vajadzībām atbilstošāko.

II. Finanšu jautājumu izpratnes jēdziens

Finanšu jautājumu izpratnes jēdziens, kā to definē pētnieki, ietver trīs pamatelementus.

- Finanšu zināšanas un izpratne

Jānosaka finanšu jautājumu izpratnes pamatlīmenis. Patērētājiem jāspēj saprast finanšu pamatterminoloģiju, kā arī zināmā mērā iesaistītās tehniskās, juridiskās un matemātiskās procedūras. Šīs zināšanas jāapgūst, izmantojot izglītību un apmācību, kā arī pasīvi uztverot informāciju no dažādiem pieredzes avotiem.

- Finanšu iemaņas un kompetence

Pēc konkrēta zināšanu līmeņa apgūšanas patērētājiem jāattīsta spēja izmantot tās savā labā. Tam vajadzīgas konkrētas iemaņas, piemēram, finanšu informācijas (bankas paziņojumi, kvītis utt.) apkopošana un uzskaitē, savāktās informācijas pareiza novērtēšana, dažādu produktu salīdzināšana un citas iemaņas, kas atvieglos finanšu plānošanu (noguldīšanu, tērēšanu, budžeta veidošanu, ieguldīšanu).

- Finansiālā atbildība

Ar zināšanām un iemaņām vien nepietiks, lai nodrošinātu, ka patērētāji savas finanses apsaimniekos pienācīgi. Viņiem jābūt gataviem un jāgrib izmantot savas zināšanas un iemaņas. Tas lielā mērā ir attieksmes jautājums. Finanšu jautājumu izpratne nozīmē vairāk nekā vienkārši zināt pareizo akciju kursu. Cilvēki ar vienām un tām pašām zināšanām var izvēlēties atšķirīgu darbību secību, jo viņiem ir atšķirīga attieksme pret tērēšanu un ieguldīšanu. Pat ja cilvēkiem ir zināšanas un iemaņas, viņi joprojām var pieņemt lēmumus, kas makroekonomiskā nozīmē nav atbildīgi.

III. Problēmas finanšu jautājumu izpratnes trūkuma dēļ

Patērētājiem ar sliktām finanšu zināšanām ir grūti izvēlēties produktus un pakalpojumus, kas ir visvairāk piemēroti viņu vajadzībām. Ir grūti novērtēt doto padomu, un viņi var tikt maldināti un var kļūt par netaisnīgas pārdošanas prakses upuriem.

Ir vērojama vispārīga finanšu produktu nepareiza izpratne, jo īpaši, ja tie ir sarežģītāki. Šai problēmai ir divi iespējamie rezultāti — cilvēki neiesaistās finanšu lietās (finansiālā atstumtība) vai cilvēki iesaistās, bet viņi neizvēlas pareizo produktu un arī pietiekami nemeklē, lai atrastu produktu, kas viņu vajadzības apmierina vislabāk, jo patērētājiem grūti salīdzināt produktus. Dažādi pētījumi rāda, ka patērētājs vienkārši izvēlas vai nu produktus ar zemāko cenu, vai produktus, ko piedāvā lielās sabiedrības, jo viņš tās uzskata par drošākām. Vēl viena problēma ir tā, ka cilvēki nepārskata produktus pēc tam, kad viņi tos nopirkuši, lai viņi varētu pārslēgties uz izdevīgākiem piedāvājumiem. Pēc FSA (Finanšu pakalpojumu uzraudzības iestāde) veiktā pētījuma, meklēšanas līmeņi attiecībā uz finanšu produktiem Apvienotajā Karalistē ir ļoti zemi salīdzinājumā ar patērētāju izturēšanos, pērkot apģērbu vai mobilos telefonus.

Cita problēma ir tā, ka patērētāji nezina, pie kā vērsties. Pārskati rāda, ka tad, kad cilvēki grib padomu, viņi vispirms vērsas pie savas ģimenes un draugiem. Tam par iemeslu ir tas, ka cilvēki uzskata, ka ģimenes locekļi dos tiem uzticēšanās cienīgu padomu. No otras puses, konsultācijas prasīšana bankā var novest pie spiediena pirkt finanšu produktus. Patērētāji jānodrošina ar neatkarīgu konsultāciju, lai viņu intereses tiktu apmierinātas vislabāk. Taču ļoti maz patērētāju var atļauties personisko finanšu konsultantu pakalpojumus.

Arī nespēja plānot ir lietpratības finanšu jomā un finanšu jautājumu izpratnes trūkuma sekas. Cilvēkiem jāsaprot, ka pensijas plānošanai jā sākas agrīno darba gadu laikā.

Un visbeidzot — mūsdienās uz patērētājiem pastāvīgi tiek izdarīts spiediens un reklāma tos kārdina aizņemties naudu. Ja viņi nesaprot kredīta ņemšanas un jo īpaši nespējas to atmaksāt sekas, tam var būt negatīva ietekme uz viņu labklājību un arī uz sabiedrību kopumā.

IV. Informētības palielināšana

Lai gan pārskati rāda, ka Eiropas patērētājiem ir vispārīgs finanšu jautājumu izpratnes trūkums, cilvēki var nesaprast vai nepieņemt šo faktu. Mums vajag palielināt patērētāju informētību par to, cik labi viņi saprot finanšu jautājumus, palīdzēt viņiem saprast vajadzību pēc finanšu izglītības un neatkarīgas ekspertu konsultācijas.

Tomēr patērētājiem jābūt informētiem par savu darbību un savu noslēgto līgumu sekām, piemēram, kādas ir sekas, ja viņi nemaksā maksājumus pa daļām, vai pirmstermiņa atmaksas gadījumā. Šī informētība ļaus viņiem pieņemt apzinātus un atbildīgus lēmumus.

Vajadzīga informatīva kampaņa, kuras mērķis ir palielināt sabiedrības interesi par finanšu jautājumu izpratni. Jāattīsta arī patērētāja spēja novērtēt pašam savu finanšu jautājumu izpratni.

Jāietekmē patērētāju attieksme pret finanšu izglītību. Pat ja kvalitatīvas finanšu izglītības programmas un ekspertu konsultācijas ir pieejamas, cilvēki joprojām var nolemt, ka viņiem tās nav vajadzīgas.

V. Finanšu izglītība un finanšu informācija — diferencēta pieeja

Patērētāju izpratne par finanšu jautājumiem viņu dzīves laikā attīstās. Tā ir atkarīga no patērētāju stāvokļa dzīves ciklā, kā arī no viņu izglītības līmeņa, ienākumiem utt. Zināšanas par finansēm un izpratne, iemaņas, kompetence un atbildība nenoder, ja patērētāji tās nevar izmantot praksē. Tāpēc finanšu izglītībai jābūt praktiskai, nevis tīri teorētiskai, jo īpaši attiecībā uz vecākiem patērētājiem. Finanšu izglītības programmām jāņem vērā patērētāju vajadzības. Viņu vajadzības ir atkarīgas no vecuma, ienākumu līmeņa, ģimenes stāvokļa, izglītības, attieksmes, personiskajām interesēm, nozares, kurā viņi strādā, utt.

Šie jautājumi noved pie finanšu izglītības programmu pamatprincipiem. Tām:

- jābūt ar konkrētu mērķi;
- jāizskata dažādu patērētāju grupu atšķirīgās vajadzības un intereses, un šīs programmas jānodrošina viņu dzimtajā valodā — informācijai patērētājiem jābūt konkrētai un viegli saprotamai;
- jāattiecas uz plašu patērētāju loku — bērniem, jauniešiem, pieaugušajiem, cilvēkiem pirmspensijas vecumā, pensionāriem — un jābūt iekļautām oficiālajā izglītības sistēmā, kā arī pēc tam jāizstrādā specifiskas finanšu apmācības programmas, kas paredzētas konkrētām sociālajām un ekonomiskajām grupām;
- jāņem vērā arī patērētāju iespēja sūdzēties un prasīt kompensāciju.

Cits svarīgs jautājums ir tas, ka informācija patērētājiem ir nepieciešams, bet nepietiekams nosacījums efektīvu lēmumu pieņemšanai. Patērētājiem pieejamās informācijas palielinājums bieži nerada automātisku viņu rīcībā esošās informācijas pieaugumu. Patērētājiem vajadzīga informācija, bet viņiem vajag arī spēt saprast šo informāciju un salīdzināt to. Bieži patērētājus noslogo ar pārāk lielu informācijas daudzumu, un viņiem ir problēmas to pārbaudīt. Tas var samazināt viņu izpratnes līmeni un ierobežot lēmumu pieņemšanas spēju. Informāciju nevajag sajaukt ar izglītību un konsultāciju.

Parasti patērētājiem ar mazākiem ienākumiem ir mazāka piekļuves iespēja informācijai, jo viņi finanšu produktus neizmanto regulāri. Neatkarīgu finanšu konsultantu pakalpojumus izmanto daudz klientu, taču ne tie, kuriem ir mazi ienākumi. Īpaša uzmanība jāpievērš patērētāju ar maziem ienākumiempieejai neatkarīgām un kvalitatīvām konsultācijām.

VI. Finanšu izglītības programmu izstrāde un ieviešana

Visas ieinteresētās puses jāiesaista finanšu izglītības procesā — valsts, NVO, patērētāju organizācijas un finanšu iestādes. Vajadzīgs skaidrs pienākumu sadalījums. Finanšu iestādēm ir speciālās zināšanas, lai izstrādātu konkrētas un praktiskas izglītības programmas, bet tās nevar būt vienīgais finanšu izglītības un konsultāciju sniedzējs. Citi uzticami finanšu

izglītības sniedzēji ir neatkarīgas iestādes, piemēram, patērētāju organizācijas un valsts. Labākais risinājums ir, ja finanšu apmācību kopīgi veic finanšu iestādes un patērētāju organizācijas, lai patērētāju tiesības un intereses tiktu aizsargātas un pret patērētājiem netiktu vērsts spiediens pirkt finanšu produktus.

VII. Finanšu izglītība ES līmenī

Finanšu izglītību nodrošina dažādas iestādes un organizācijas — finanšu uzraudzības iestādes, finanšu iestādes, aģentūras pieaugušo izglītības pilnveidošanai, patērētāju organizācijas utt. Valsts iestādes 11 dalībvalstīs ir finanšu izglītības galvenie virzītāji. Galvenais priekšmets ir naudas teorija un bankas konta lietošana. Finanšu izglītības programmas ietver arī kredītu un aizdevumu apsaimniekošanu un skar tādus jautājumus kā ieguldījumi, noguldījumi, apdrošināšana un riska pārvaldība. Finanšu izglītības jomā Komisija ierosinājusi šādas iniciatīvas.

- **Komisija izveidojusi tīmekļa vietni *Dolceta*, kas piedāvā patērētāju izglītību pieaugušajiem**, — šī vietne tulkota visās ES oficiālajās valodās (izņemot rumāņu un bulgāru valodu) un ir pielāgota valstu tirgu vajadzībām.

- **Komisija ir nolēmusi paplašināt *Dolceta* un piemērot pamatizglītībai un vidusskolas izglītībai** — šis jaunais projekts paredzēts jauniem cilvēkiem un skolotājiem. Tā mērķis ir palīdzēt pasniedzējiem iekļaut finanšu jautājumus savās stundās un novērtēt studentus šajos jautājumos.

- **„Eiropas dienasgrāmata”** — brošūra, kas izplatīta otrā līmeņa studentiem, lai informētu viņus par viņu kā patērētāju tiesībām. Tajā ietverta nodaļa par naudu un parādu, kurā paskaidro, kā strādā finanšu iestādes un produkti, un brīdina par pārmērīgas aizņemšanās kaitīgumu.

- Komisija 2007. gada martā organizēja konferenci **„Finanšu jautājumu izpratnes palielināšana”**, lai uzsvērtu kvalitatīvas finanšu izglītības nodrošināšanas svarīgumu un dotu vietu labākās prakses apmaiņai.

- **Zaļajā grāmatā par finanšu pakalpojumu mazumtirdzniecību pausts ierosinājums darīt vairāk, lai veicinātu finanšu izglītību.**

- **Komisijas paziņojums par finanšu izglītību (COM(2007)226).**

VIII. Pasākumi

– Dalībvalstīm finanšu izglītībā jābūt galvenajām. Tomēr pamatprogramma finanšu izglītības jomā jāizstrādā ES līmenī. Šai programmai jārada kopēji noteikumi un principi, kurus piemēro visās dalībvalstīs.

– Labākais veids, kā uzlabot cilvēku izpratni par finanšu jautājumiem, ir skolas mācību plānā iekļaut priekšmetu, kas ietver šos jautājumus. Lai sasniegtu labākos rezultātus, finanšu izglītībai jābūt obligātai. Komisijai jāiesaka dalībvalstīm iekļaut finanšu izglītību savos valsts mācību plānos.

– Jābūt īpašai pieejai, lai uzlabotu iapratni par finanšu jomu dažādās sabiedrības grupās — bērniem pamatskolās un vidusskolās, studentiem universitātēs, pieaugušajiem, cilvēkiem ar maziem ienākumiem un pensionāriem.

– Dalībvalstīm jāizveido finanšu izglītības tīkls, kurā piedalās gan valsts, gan nevalstiskais sektors, kā arī īpaši apmācīti pasniedzēji.

– Komisijai jānudina dalībvalstis izveidot apmācību finanšu jomā, kas īpaši paredzēta patērētājiem viņu profesionālās karjeras beigās vai pensionāriem. Tas ir svarīgi, jo mūsdienās sociālās drošības sistēmas ir izveidotas tādā veidā, ka riski gulstas uz pilsoņiem un vairs negulstas uz valsti.

– Komisijai jāizveido budžeta pozīcija finanšu izglītības programmām ES līmenī. Nauda jāatliek plašsaziņas līdzekļu kampaņām, patērētāju informētības palielināšanai par problēmām, kuras rada zems finanšu zināšanu līmenis.

17.9.2008

EKONOMIKAS UN MONETĀRĀS KOMITEJAS ATZINUMS

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejai

par patērētāju aizsardzību: patērētāju izglītošanas un informētības uzlabošana kredīta un finanšu jomā
(2007/2288(INI))

Atzinumu sagatavoja: *Jean-Paul Gauzès*

(*) Komiteju iesaistīšanas procedūra — Reglamenta 47. pants

IEROSINĀJUMI

Ekonomikas un monetārā komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteju savā rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. uzsver, ka finanšu un kredīta jautājumos patērētājus izglīto un viņu izpratni veicina, lai uzlabotu viņu izpratni par ekonomikas un finanšu lietām, lai viņi saprastu ekonomiska rakstura saistības un izvairītos no nevajadzīga riska, pārmērīgām kredītsaistībām un finansiālas atstumtības; uzskata, ka apmācība un informēšana ļautu patērētājiem izveidot neatkarīgu uz pašu spriedumu balstītu pieeju attiecībā uz viņiem piedāvātajiem finanšu produktiem vai tiem, kurus viņi domā izmantot; aicina dalībvalstu valdības un vietējās pašvaldības pieņemt un saskaņot ar finanšu iestādēm, citām iesaistītajām pusēm, plašsaziņas līdzekļiem, izglītības un novērtēšanas profesionāļiem un patērētāju organizācijām pasākumus un iniciatīvas, lai paaugstinātu pilsoņu finansiālo izglītotību; aicina Komisiju iesniegt Eiropas programmu izglītībai finanšu jomā;
2. atzīmē, ka augsta riska hipotekāro kredītu krīze parāda ne tikai to, ka bīstama ir kredītaņēmējiem nepiemērota informācija, bet arī to, ka trūkst izpratnes un zināšanu par šādu informāciju un rezultātā patērētāji pietiekami neapzinās riskus, ko rada maksātspēja un pārmērīgas kredītsaistības;
3. uzskata, ka ir nepieciešama efektīva, skaidra un saprotama informācija, īpaši finanšu produktu reklāmās, un ka finanšu iestādēm jāsniedz pietiekama informācija pirms līgumu noslēgšanas un strikti jāpiemēro noteikumi, ko paredz Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīva 2004/39/EK par finanšu instrumentu tirgiem (*Mifid*)¹ un

---

¹ OV L 145, 30.04.2004., 1. lpp.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Direktīva 2008/48/EK par patēriņa kredītlīgumiem¹; aicina Komisiju saskaņoti izstrādāt īpašus tiesību aktu priekšlikumus saskaņotai patērētāju informēšanas un aizsardzības sistēmai, jo īpaši attiecībā uz hipotekārajiem kredītiem (piemēram, saskaņotu, vienkāršu un salīdzināmu standartizētu Eiropas informācijas lapu, kurā iekļauti vispārēji norādījumi par maksājamo gada procentu likmi utt.);

4. iesaka mācību procesā ieviest ievadkursu tautsaimniecībā un finansēs, kas piemērots dažādiem izglītības līmeņiem, kā arī šajā ievadā uzsvērt ģimenes budžeta sapratīgu pārvaldību un visizplatītāko finanšu produktu pareizu izmantošanu; atgādina, ka izglītošanu finanšu jautājumos var plaši izvērst patērētāju un pilsoņu aprindās, izmantojot plašsaziņas līdzekļus un visas pieejamās informācijas tehnoloģijas;
5. uzskata, ka mājsaimniecību finanšu jautājumos un izpratnē par kredītiem jāapmāca sociālie darbinieki, kas strādā ar ģimenēm, kuras pakļautas pārmērīgu kredītsaistību vai finansiālas atstumtības riskam, lai viņi varētu tām sniegt noderīgus padomus un brīdinātu tās par riskiem; aicina izstrādāt īpašas programmas jauniem cilvēkiem, lai viņus kā nākamos patērētājus izglītotu par banku sistēmas produktiem, un tiem, kuri ierodas Eiropas Savienībā, lai palielinātu viņu izpratni par Eiropas praksi finanšu jomā. kā arī pensionāriem, lai viņi varētu meklēt labākus, lētākus un piemērotākus produktus un pakalpojumus;
6. uzskata, ka valdībām ir jāstiprina un jāsekmē to organizāciju darbība, kas iesaistītas patērētāju izglītošanā un izpratnes veicināšanā par finansēm un kredītu;
7. uzsver, ka izglītoti patērētāji ar lielākām iespējām sekmē konkurenci, kvalitāti un jauninājumus banku un finanšu pakalpojumu nozarē, kā arī atgādina, ka izglītoti un pārliecināti investori var nodrošināt papildu likviditāti finanšu tirgos investīcijām un izaugsmei; uzsver, ka patērētāju izglītošana un aizsardzība nekad nevarēs aizstāt efektīvu pārraudzību, taču šie pasākumi, ja ir atbilstoši līdzsvaroti, palielina tās efektivitāti.

---

¹ OV L 133, 22.05.2008., 66. lpp.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	9.9.2008
Galīgais balsojums	+ : 33 - : 0 0 : 0
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Mariela Velichkova Baeva, Paolo Bartolozzi, Zsolt László Becsey, Pervenche Berès, Sebastian Valentin Bodu, Sharon Bowles, Udo Bullmann, Manuel António dos Santos, Christian Ehler, Elisa Ferreira, José Manuel García-Margallo y Marfil, Jean-Paul Gauzès, Robert Goebbels, Donata Gottardi, Gunnar Hökmark, Karsten Friedrich Hoppenstedt, Othmar Karas, Christoph Konrad, Guntars Krasts, Kurt Joachim Lauk, Andrea Losco, Astrid Lulling, Gay Mitchell, Sirpa Pietikäinen, John Purvis, Alexander Radwan, Bernhard Rapkay, Heide Rühle, Eoin Ryan, Antolín Sánchez Presedo, Salvador Domingo Sanz Palacio, Olle Schmidt, Peter Skinner, Margarita Starkevičiūtė, Ieke van den Burg
Aizstājējs(-i), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Harald Ettl, Piia-Noora Kauppi, Vladimír Maňka, Bilyana Ilieva Raeva, Margaritis Schinas

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	7.10.2008
Galīgais balsojums	+: 35 -: 0 0: 0
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Cristian Silviu Buşoi, Charlotte Cederschiöld, Gabriela Creţu, Mia De Vits, Janelly Fourtou, Evelyne Gebhardt, H��l��ne Goudin, Ma�gorzata Handzlik, Christopher Heaton-Harris, Anna Hedh, Iliana Malinova Iotova, Pierre Jonckheer, Kurt Lechner, Toine Manders, Catiuscia Marini, Arlene McCarthy, Nickolay Mladenov, Catherine Neris, Zita Ple�stinsk��, Karin Riis-J�rgensen, Zuzana Roithov��, Heide R�hle, Leopold J�zef Rutowicz, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Marianne Thyssen, Jacques Toubon, Barbara Weiler, Marian Zlotea
Aizst�j�js(-i), kas bija kl�t galīgaj� balsošan�	Emmanouil Angelakas, Wolfgang Bulfon, Colm Burke, Giovanna Corda, Othmar Karas, Jos� Ribeiro e Castro, Olle Schmidt